

Tradice vorařství byla zapsána na Reprezentativní seznam nemateriálního kulturního dědictví lidstva UNESCO

1.12.2022 - | Ministerstvo kultury ČR

Nominaci schválil mezivládní Výbor pro ochranu nemateriálního kulturního dědictví na svém 17. zasedání v Maroku.

Podmínkou pro zápis do mezinárodního Reprezentativního seznamu nemateriálního kulturního dědictví lidstva UNESCO bylo předchozí uvedení na Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky. Stejný zápis musely podniknout i ostatní vorařské spolky z jednotlivých zemí, které se podílely na návrhu nominace. Po něm následovalo zpracování a předložení nadnárodní nominace vorařství pod názvem „Timber rafting“ v roce 2021. Nadnárodní nominaci společně připravilo šest evropských států: Česká republika, Lotyšsko, Německo, Polsko, Rakousko, Španělsko; její zpracování koordinovala polská strana. V České republice se na její přípravě podílel Vltavan Čechy – svaz vltavanských spolků, z.s., sdružující vorařské spolky na řece Vltavě, Národní ústav lidové kultury, Ministerstvo kultury a další partneři.

Nominace vorařství představuje tradiční znalosti a dovednosti spojené se stavbou vorů a jejich plavením po řekách. I když voroplavba jako komerční doprava v souvislosti se stavbou přehrad zanikla, tradice spojené s ní jsou stále živé a předávané mladším generacím. Jde nejenom o řemeslné postupy při stavbě voru, ale i o znalosti spojené s jeho navigací po řece, a v neposlední řadě i o specifickou kulturu s touto tradicí spojenou, osobité zvyky a vorařskou slovesnost otisknutou do plaveckých písní a plaveckého slangu.

„Na dnešní verdikt jsme netrpělivě čekali a mám velkou radost z toho, že tradice vorařství na řece Vltavě budou i nadále udržovány v povědomí lidí a předávány dalším generacím. Gratuluji nositelům této tradice a všem, kteří se podíleli na přípravě nominační dokumentace k úspěšnému zápisu na prestižní Reprezentativní seznam nehmotného kulturního dědictví UNESCO a uznání tohoto unikátního projevu živých tradic nejenom u nás, ale i ve světě,“ uvedl ministr kultury Martin Baxa.

Cesta za přípravou nominace začala zápisem spolku Vltavan v Praze v roce 2015 na krajský seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury hl. m. Prahy. Postupně byly na tyto krajské seznamy zapsány i ostatní vltavanské spolky a v roce 2017 byla „Tradice vorařství na řece Vltavě“ uvedena na národní Seznam nemateriálních statků tradiční lidové kultury České republiky, který v současné době čítá 30 položek. Po zapsání na národní seznam došlo k jednání s ostatními spolky, sdruženými v Mezinárodní vorařské asociaci o přípravě možné nominace na Reprezentativní seznam nemateriálního kulturního dědictví UNESCO. Zhruba od začátku roku 2018 se začalo pracovat na společném projektu, který vyvrcholil podáním žádosti a dnešním zápisem na tento prestižní seznam.

Vorařství mělo v Čechách dlouholetou tradici a patřilo mezi vážená, uznávaná, ale i nebezpečná povolání. První zmínky o voroplavbě na Vltavě jsou datovány do 11. století. Ačkoliv dnes již komerční plavba dřeva s výstavbou přehrad zanikla, tradice spojená s vorařským řemeslem a zejména se stavbou vorových pramenů je stále udržována. Podíl na tom mají vltavanské spolky v Praze, Davli, Štěchovicích a Purkarci, které na tradice vorařů navazují. Jednotlivé vltavanské spolky byly zakládány na přelomu 19. a 20. století a působí v této oblasti nepřetržitě. Mohou se tak pyšnit více než stoletou tradicí; Vltavan v Praze oslavil již 150 let své nepřetržité činnosti. V roce 2000 všechny

vltavanské spolky založily zapsaný spolek *Vltavan Čechy* – svaz vltavanských spolků. V současné době mají velký vliv na udržení znalostí a dovedností řemesel, spojených s vorařstvím. Předávají tak díky ukázkám stavby vorů i tradiční technologie výroby. Důležitá je rovněž mezinárodní spolupráce například s voraři v Rakousku i v ostatních spolupředkládajících zemích. Vltavan Čechy je členem Mezinárodní vorařské asociace (International Association of Timber- Raftsmen, IATR), jejíž existence dokládá historické využití voroplavy i v dalších evropských zemích.

"Zápis je pro nás velkým úspěchem. Cesta k němu začala už v roce 2015, kdy jsme se rozhodli zintenzivnit činnost vltavanských spolků a usilovat o zápis, abychom mohli tyto tradice předávat dál. Pro dnešní mladé lidi asi nebude zajímavá znalost a dovednost tehdejších plavců, ale více je bude zajímat pokračování plaveckého řemesla, stejně tak jako sběr plaveckého slangu nebo písní, " říká prezident spolku Vltavan Čechy Jaroslav Camplík.

Česká republika má nyní i s fenoménem vorařství celkem osm položek zapsaných na Reprezentativním seznamu nemateriálního kulturního dědictví lidstva UNESCO. V roce 2020 byla zapsána nominace Ruční výroby ozdob z foukaných skleněných perlí pro vánoční strom, v roce 2018 pak společná nominace Česka, Slovenska, Německa, Rakouska a Maďarska Modrotisku v Evropě. Na seznamu najdeme rovněž Loutkářství na Slovensku a v Česku, Sokolnictví – žijící lidské dědictví, Jízdy králů na Slovácku, Masopustní obchůzky a masky na Hlinecku, Slováký verbuňk.

Od roku 2020 je Česká republika členem mezivládního Výboru pro zachování nemateriálního kulturního dědictví UNESCO. Zapojení do práce výboru odpovídá dlouholetému koncepčnímu přístupu vlády ČR a Ministerstva kultury zvláště k zachování a podpoře tradiční lidové kultury a zájmu šířeji implementovat Úmluvu 2003 a zapojit se do mezinárodní spolupráce při zachování nemateriálního kulturního dědictví.

Tradice vorařství na řece Vltavě

<https://www.mkcr.cz/novinky-a-media/tradice-vorarstvi-byla-zapsana-na-reprezentativni-seznam-nematerialniho-kulturniho-dedictvi-lidstva-unesco-4-cs5049.html>